Nota Kaders Begroting 2011 - 2014

Gemeente Valkenswaard

elleman

Juli 2010

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Voorwoord	3
I. *KADERS BEGROTING 2011 – 2014*	5
– Algemeen	5
– Inzicht jaarbescheiden 2009	5
II. *FINANCIËLE BANDBREEDTE*	6
– Taakstellingen	6
– Perspectievenprogramma 2010	9
– Perspectievenprogramma 2011 – 2013	9
– Ontwikkelingen bestaand beleid (mee- en tegenvallers)	9
– Externe ontwikkelingen	12
– Coalitieprogramma 2010 – 2014	13
III. *VERMOGENSPOSITIE*	14
IV. *NOTA KADERS BEGROTING IN RELATIE TOT MEERJARENKEUZENOTA*	16
V. *UITGANGSPUNTEN PROGRAMMABEGROTING 2011 – 2014*	17
VI. *TIJDPAD*	19
(CONCEPT)RAADSBESLUIT	20

BIJLAGEN

A. Coalitieprogramma 2010 - 2014
B. Meerjarenkeuzenota *uitgereikt op 3 juni 2010*
C. Perspectievenprogramma:
– Perspectievenprogramma 2010
– Perspectievenprogramma 2011 – 2014

Voorwoord

Voor u ligt de nota 'Kaders begroting 2011 – 2014' van de gemeente Valkenswaard.

In de Financiële Beheersverordening, artikel 4, staat vermeld:
1. Het college biedt tijdig een nota kaders begroting aan over de kaders voor het volgende begrotingsjaar en de drie opvolgende jaren
2. In de in lid 1 bedoelde nota wordt een globaal inzicht gegeven in de te verwachten financiële en reservepositie van het begrotingsjaar en de daarop volgende jaren
3. De raad stelt deze nota uiterlijk 31 mei vast

In verband met de verkiezingen en de daaruit voortvloeiende coalitiebesprekingen is in overleg met de griffie en het presidium afgesproken om de nota 'Kaders Begroting 2011 – 2014' op 1 juli 2010 voor uw raad te agenderen[1].

Het doel van de nota is het bepalen van de omvang, de uitgangspunten, de richtlijnen, e.d. – kortweg genoemd kaders – die basis zijn voor de samenstelling van de Programmabegroting 2011 – 2014, waarin tevens de beleidsinitiatieven voor de komende jaren kenbaar worden gemaakt.

De Programmabegroting 2011 – 2014 zal gebaseerd zijn op het Coalitieprogramma 2010 – 2014. Uiteraard wordt rekening gehouden met actuele ontwikkelingen en inzichten.

Richtinggevende uitspraken
In 2011 en volgende jaren moet er fors bezuinigd worden. In het Coalitieprogramma 2010 – 2014 staat als doelstelling: 'Een structureel sluitende begroting, op basis van integraal financieel beheer, en een zorgvuldige en integrale afweging tussen bestaand en nieuw beleid via een jaarlijkse prioriteitendiscussie binnen de Kadernota'.

Dat betekent dat er richtinggevende uitspraken c.q. gerichte keuzes moeten worden gemaakt en duidelijke kaders moeten worden gesteld om deze doelstelling te kunnen verwezenlijken. Wij beschouwen 2010 als de nulsituatie (vastgesteld door uw raad) en dan kunnen 2011 tot en met 2014 beleidsmatig en politiek opnieuw worden ingevuld. Daarbij worden dan betrokken het Coalitieprogramma 2010 – 2014 en de Meerjarenkeuzenota gemeente Valkenswaard 2010[2], die een ambtelijke inventarisatie betreft van mogelijke bezuinigingen. Het is een bruikbaar instrument bij het concreet bepalen van uw kaders (effecten, doelstellingen, richtingen).

Opbouw nota Kaders
Wij hebben de nota zo ingericht dat – in chronologische volgorde – inzicht wordt verstrekt in de geformuleerde taakstellingen, bekende mee- en tegenvallers 2010, externe ontwikkelingen en de consequenties voortvloeiende uit het Coalitieprogramma (financiële vertaling alsmede gerelateerd aan de beschikbare capaciteit).
Wij hebben alle relevante zaken, die bekend waren tot 1 juni, meegenomen in de nota.

[1] Gezien de materie en daarbij behorende (financiële) impact is het zinvol een afzonderlijke raadsvergadering te organiseren. De griffie zal het presidium voorstellen (dd. 14 juni 2010) de nota te behandelen op 7 juli 2010.
[2] Op 3 juni 2010 aan uw raad gepresenteerd en uitgereikt.

In de vergadering van 1 juli 2010 wordt uw raad in de gelegenheid gesteld de kaders aan te geven voor het volgende begrotingsjaar en de drie opvolgende jaren. Uiteindelijk gaat het over het meerjarige budgettaire kader.

Wij adviseren uw raad richtinggevende uitspraken te doen, duidelijke kaders te formuleren c.q. te bepalen, zodat wij in stelling worden gebracht om de Programmabegroting 2011 – 2014 te vervaardigen. Op basis van inzichten, die in het begrotingsproces opgedaan worden, kunnen kaders wijzigen. Wij zullen u hiervan op de hoogte brengen.

Valkenswaard, juni 2010

De gemeentesecretaris,	De burgemeester,
Drs. R.F.W. van Eijck	Drs. A.B.A.M. Ederveen

I. KADERS BEGROTING 2011 – 2014

Algemeen

Conform de Financiële Beheersverordening, artikel 4, bieden wij de (concept)kaders voor het volgende begrotingsjaar en de drie opvolgende jaren aan. Bij de bepaling van de kaders zijn de bevindingen betrokken uit de jaarbescheiden en de bekend zijnde ontwikkelingen tot 1 juni 2010.

In de raadsvergadering van 1 juli 2010 zijn de fracties betrokken bij het proces om kaders te formuleren.

Uitgangspunt is een jaarlijks sluitende begroting, waarin evenwicht is bereikt in inkomsten- en uitgavenpatroon en waarbij inzet van reserves plaatsvindt binnen de door de raad vastgestelde kaders.

Inzichten jaarbescheiden 2009

Het dienstjaar 2009 is financieel afgesloten, zodat een actueel beeld kan worden verstrekt van de financiële inzichten.

Rekeningsresultaat 2009

Het dienstjaar 2009 is afgesloten met een positief rekeningsresultaat van € 1.263.210,--. Dit is het saldo inclusief incidentele lasten en baten en na aanwending en toevoeging aan reserves, waarover besluitvorming heeft plaatsgevonden.
Uw raad heeft op 3 juni 2010 kennisgenomen van de totstandkoming van het resultaat.

Vermogenspositie

Het saldo van alle reserves én voorzieningen per 31 december 2009 (exclusief rekeningsresultaat 2009) is toegenomen ten opzichte van het dienstjaar 2008 (van € 50.453.670,-- naar € 51.013.399,--).

- Reserves
  De vermogenspositie, voor wat betreft de algemene reserve en de bestemmingsreserves (inclusief reserves bouwgrondexploitaties), bedraagt per 31 december 2009 € 44.948.299,--.

  Exclusief de bestemming van het positieve resultaat van € 1.263.210,-- heeft de exploitatie 2009 geleid tot een toename van de algemene reserve met € 3.595.754,-- (van € 8.931.308,-- naar € 12.527.062,--). De bestemmingsreserves, inclusief dekkingsreserves, zijn afgenomen met € 2.324.939,-- (van € 34.746.175,-- naar € 32.421.236,--).

- Voorzieningen
  De voorzieningen zijn gedaald met € 711.087,-- (van € 6.776.187,-- naar € 6.065.100,--).

II. FINANCIËLE BANDBREEDTE

Uitgangspunt voor de financiële bandbreedte 2011 – 2014 vormt de Begroting 2010 – 2013, inclusief amendementen, zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 4 november 2009. In de termijn, die is verstreken na het opstellen en vaststellen van de begroting, zijn diverse externe en interne factoren van invloed geweest op het toen vastgestelde meerjarenperspectief.

In onderstaand overzicht gegeven wij – op hoofdlijnen – inzicht in de financiële bandbreedte 2011 - 2014, waarbij wij rekening hebben gehouden met een globale financiële vertaling van de acties voortvloeiende uit het Coalitieprogramma. Hierbij is nog geen rekening gehouden met indexering van lonen, prijzen en tarieven/opbrengsten voor het begrotingsjaar 2011. Dit gebeurt wel bij de samenstelling van de Programmabegroting voor het dienstjaar 2011.

	2010	***2011***	***2012***	***2013***	***2014***
Saldo begroting 2010 - 2014 *(excl. taakstellingen en consequenties Perspectievenprogramma)*	-1.234.441	-953.891	-1.077.805	-1.056.296	-1.027.394
- Taakstellingen	1.566.430	1.952.040	2.337.650	2.723.260	2.723.260
- Perspectievenprogramma 2010	-331.989	-388.562	-407.005	-402.946	-398.889
- Perspectievenprogramma 2011 - 2013	0	-383.750	-658.335	-1.162.745	-1.195.704
Saldo begroting 2010 - 2014 *(incl. taakstellingen en consequenties Perspectievenprogramma)*	0	225.837	194.505	101.273	101.273
Ontwikkelen bestaand beleid: *(mee- en tegenvallers)*					
- Mutaties perspectievenprogramma	0	68.000	-77.940	-76.320	-74.700
- Mutaties exploitatie	456.350	-900.000	-785.000	-728.000	-681.000
	456.350	-606.163	-668.435	-703.047	-654.427
Externe ontwikkelingen	-294.360	-294.360	-1.294.360	-2.294.360	-3.294.360
Financiële bandbreedte 2011 - 2014 *(excl. initiatieven Coalitieprogramma)*	161.990	-900.523	-1.962.795	-2.997.407	-3.948.787
Coalitieprogramma 2010 - 2014	0	-250.000	-450.000	-650.000	-850.000
Financiële bandbreedte 2011 - 2014 *(incl. initiatieven Perspectievenprogramma)*	**161.990**	**-1.150.523**	**-2.412.795**	**-3.647.407**	**-4.798.787**

A. Taakstellingen

Door uw raad zijn vier taakstellende opdrachten geformuleerd en bekrachtigd, namelijk:

- Een bezuiniging op subsidies
- Een bezuiniging op onderhoud wegen (beheerplan)
- Een bezuiniging op onderhoud gebouwen (beheerplan)
- Een bezuiniging op het personeel

	2010	*2011*	*2012*	*2013*	*2014*
- Subsidies		385.610	771.220	1.156.830	1.156.830
- Beheerplan 'wegen'	270.200	270.200	270.200	270.200	270.200
- Beheerplan 'gebouwen'	296.230	296.230	296.230	296.230	296.230
- Personeel	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Totaal taakstellingen	1.566.430	1.952.040	2.337.650	2.723.260	2.723.260

Subsidies

Om te komen tot een sluitende (meerjaren)begroting 2010 – 2013 zijn enkele bestuurlijke maatregelen genomen in de exploitatie (begrotingsbehandeling 2010). Zo ook met betrekking tot subsidieverstrekkingen in brede zin des woords, exclusief subsidieverstrekkingen aan sportverenigingen. Op de subsidieomvang zal de komende drie jaar, ingaande het jaar 2011, 10% (jaarlijks) worden bezuinigd.

In het saldo van de begroting 2010 – 2014 (excl. taakstellingen en consequenties Perspectievenprogramma) is rekening gehouden met de amendementen, voortvloeiende uit de begrotingsbehandeling 2010 (dd. 4 november 2009). Namelijk:

- De verhoging van de tarieven voor de verhuur van sportaccommodaties en de verhoging van de entreegelden voor de Wedert voor de jaren 2010 t/m 2013 te schrappen
- In de meerjarenramingen 2011 t/m 2013 de voorgestelde verlaging van subsidies voor vrijwilligersorganisaties te schrappen

De eerste gesprekken met de professionele gesubsidieerde instellingen zijn gevoerd. Zij beraden zich over hoe de taakstelling te kunnen realiseren. Er zijn instellingen die aangeven dat een bezuiniging van 10% realiseerbaar is door kritisch naar hun bedrijfsvoering te kijken, maar dat de rek er daarna uit is. Er zijn ook instellingen die aangeven te vrezen voor het voortbestaan.

Op basis van gesprekken met de instellingen ontstaat het beeld dat om tot een uiteindelijke bezuiniging van 30% te komen er fundamentele keuzes gemaakt moeten worden.

Beheerplannen

In het saldo van de begroting 2010 – 2014 is rekening gehouden een structurele bezuiniging van € 266.430,-- (= 20%) als storting in reserves en voorzieningen bij aangenomen amendement op 4 november 2009 extra verhoogd met € 300.000,-- (= 23%) voor wegen en gebouwen. De stortingen in de diverse onderhoudsvoorzieningen moeten voldoende hoog zijn, om het in de beheerplannen aangegeven onderhoud te kunnen verrichten.

Beheerplan 'wegen/bruggen'

Indicatie van de gewenste onderhoudslasten, gebaseerd op het beheerplan, ten laste van de voorziening:

Programma 'Verkeer, vervoer en waterstaat'	*2010*	*2011*	*2012*	*2013*
Verkeer, vervoer en waterstaat:				
- Stand voorziening per 1 januari	686.680,--	294.980,--	- 78.720,--	- 326.420,--
- Jaarlijkse storting	365.800,--	365.800,--	365.800,--	365.800,--
- Onderhoudsprogramma wegen	- 577.500,--	- 577.500,--	- 577.500,--	- 577.500,--
- Onderhoudsprogramma bruggen	- 180.000,--	- 162.000,--	- 36.000,--	- 27.000,--
Stand voorziening per 31 december	294.980,--	- 78.720,--	- 326.420,--	- 565.120,--

Risico(s):

De taakstelling op het beheerplan 'wegen/bruggen' (bezuiniging van ± 43% op de jaarlijkse storting) geeft een negatieve financiële ontwikkeling aan. Het meerjarenperspectief geeft – ingaande 2011 – een oplopend negatief beeld. De ontstane situatie is vanuit onderhoudstechnisch en financieel oogpunt niet gewenst.

Actualisatie beheerplan

De meerjarenplanning is gebaseerd op het beheerplan 2009 – 2013. Wij zullen nog in 2010 overgaan tot het updaten van het beheerprogramma om te bezien of andere normen dan wel uitgangspunten kunnen worden gehanteerd. In de Programmabegroting 2011 worden de resultaten van de update van het beheerprogramma meegenomen.

Beheerplan 'gebouwen'

Indicatie van de gewenste onderhoudslasten, gebaseerd op het beheerplan, ten laste van de voorziening:

Programma (divers)	*2010*	*2011*	*2012*	*2013*	*2014*
- Stand voorziening per 1 januari	1.744.725,--	1.647.043,--	1.286.431,--	675.052,--	306.017,--
- Jaarlijkse storting	400.530,--	400.530,--	400.530,--	400.530,--	400.530,--
- Groot onderhoud werkzaamheden	- 498.212,--	- 761.142,--	- 1.011.909,--	- 769.565,--	- 766.073,--
Stand voorziening per 31 december	1.647.043,--	1.286.431,--	675.052,--	306.017,--	- 59.526,--

Met behulp van een genormaliseerde inspectiemethode (NEN 2767) zijn de lasten van het onderhoudsprogramma 2009 – 2014 bepaald.

Risico(s):
De taakstelling op het beheerplan 'gebouwen' (bezuiniging van ± 43% op de jaarlijkse storting) geeft vanaf 2014 een negatief financieel beeld aan. Tot 2013 kan voldaan worden aan het onderhoudsprogramma. De te ontstane situatie vanaf 2014 is vanuit onderhoudstechnisch en financieel oogpunt niet gewenst. Achterstallig onderhoud leidt tot (te) grote investeringen in de toekomst.

Actualisatie beheerplan
Ook voor dit beheerplan zullen wij in 2010 overgaan tot het updaten van het beheerprogramma. De resultaten worden meegenomen in de Programmabegroting 2011.

Personeel

Bij de vaststelling van de begroting 2010 heeft uw raad besloten om € 1.000.000,-- te bezuinigingen op de personeelskosten. Op dit moment kan over de invulling het volgende worden gemeld:

a. De taakstelling voor 2010 zal nog niet structureel worden gerealiseerd. Voor een deel wordt de taakstelling gerealiseerd door het verdwijnen van een managementlaag. Voor een deel moeten keuzes voor het structureel verminderen van personeelskosten worden gekoppeld aan de takendiscussie en efficiencybesparingen onder andere op basis van A2-samenwerking. Omdat die besparing niet onmiddellijk kan worden gerealiseerd is ter dekking van de frictiekosten bij resultaatbestemming van de jaarrekening 2009 voorgesteld om € 500.000,-- vrij te maken.
b. Voor de structurele invulling van de taakstelling vanaf 2011 kan op basis van vacatureruimte structureel € 850.000,-- (afgerond) worden ingeboekt. Daarnaast is op basis van screening in het kader van de Meerjarenkeuzenota een besparing mogelijk van € 150.000,-- op overige personeelskosten. Daarnaast wordt op basis van een risico-inschatting noodzakelijke invulling van formatie voor een totaalbedrag van € 375.000,-- als noodzakelijk beschouwd. Definitieve keuzes moeten worden gekoppeld aan de te voeren takendiscussie.

B. Perspectievenprogramma 2010

De nulsituatie in 2010 betekent dat voor de in 2010 aangekondigde investeringen en activiteiten besluitvorming door uw raad heeft plaatsgevonden en zijn geaccordeerd bij de vaststelling van de Begroting 2010. De (structurele) lasten zijn in de berekeningen meegenomen.

C. Perspectievenprogramma 2011 - 2013

Uitgaande van het gegeven dat de investeringen en activiteiten voor 2010 zijn vastgesteld met het vaststellen van de begroting 2010 door uw raad op 4 november 2009, is bij een nulsituatie alles bespreekbaar. Wij hebben de bij de begroting 2010 opgenomen investeringen voor 2011 tot en met 2013 laten staan, hoewel ook deze betrokken moeten worden bij het totaalpakket aan bezuinigingen.

D. Ontwikkelingen bestaand beleid (mee- en tegenvallers 2010)

Deze rubriek is onderverdeeld in:

- Mutaties perspectievenprogramma
- Mutaties exploitatie

Mutaties perspectievenprogramma

Voortschrijdend inzicht laat zien dat het Perspectievenprogramma aangevuld moet worden met enkele initiatieven (i.c. investeringen), namelijk:

- **Reconstructie Europalaan** (meerkosten € 3.000.000,-- t.l.v. AR)
  De oorzaken van de meerkosten zijn:
  - indexering van het prijspeil
  - aanleg van meer stil asfalt op de Zuidelijke randweg
  - een grotere turbo-rotonde op het kruispunt Europalaan – de Vest
  - aanpassing van fiets- en voetpaden
  - nieuwe verkeersinstallaties, openbare verlichting en bebording
  - extra kosten gevelisolatie (meer woningen)

  De subsidie van het SRE (€ 895.000,--) is overgeheveld c.q. gekoppeld aan de Lage Heideweg. Daarnaast is een subsidie van de Provincie/RWS niet meer beschikbaar (€ 1.000.000,--).
  Wij beraden ons over de noodzakelijkheid.
- **Wegconstructie Leenderweg; vervanging gedeelte JF Kenndylaan/komgrens** (€ 700.000,--)
  De volledige wegconstructie moet worden vervangen (de lasten voor het eventueel verwijderen van het oude spoorviaduct zijn hierin nog niet meegenomen).
- **Maatregelen revitalisering bedrijventerrein 'De Schaapsloop', incl. verkeersmaatregelen**
  (voorlopig budget € 1.000.000,--)
  Op grond van een integraal plan zal de revitalisering van bedrijventerrein 'De Schaapsloop' ter hand worden genomen. De revitalisering is tot op heden p.m. geraamd. Rekening houdend met noodzakelijke verkeersmaatregelen wordt een voorlopig bedrag van € 1.000.000,-- voorzien. Nader onderzoek zal moeten plaatsvinden naar de gewenste omvang van het bedrag.
- **Reconstructie Maastrichterweg; 2e fase** (€ 1.415.000,--)
  De investering is van het jaar 2010 doorgeschoven naar het jaar 2014.
- **Regionale samenwerking; aanloopkosten ICT-samenwerking A2-verband** (€ 322.000,-- t.l.v. AR)
  De projectkosten voor het opzetten van de ICT samenwerking A2-gemeenten bedragen in totaliteit € 810.000,--. Het aandeel van de gemeente Valkenswaard bedraagt € 322.000,--.

Mutaties exploitatie

Na vaststelling van de Begroting 2010 zijn er ontwikkelingen geweest, door interne en externe factoren, die de exploitatiebudgetten hebben beïnvloed. De wijziging kan van incidentele aard dan wel structurele aard zijn. Deze zijn:

Wijkbeheer *(- € 20.000,--)*
De wijkbudgetten voor de Dorpsraad 'Borkel en Schaft' en de wijkraad 'Dommelen' zijn abusievelijk niet geraamd in de begroting 2010 en de meerjarenramingen. Daarnaast zijn er ontwikkelingen gaande (sluiten van een convenant met wijkcommissie 't Gegraaf) die financiële consequenties tot gevolg kunnen hebben.

Bestuur *(van - € 30.000,-- oplopend naar + € 230.000,--)*
Er heeft een up-date plaatsvonden van de berekening van de wachtgeldverplichtingen van de voormalige wethouders.

Dierenbescherming ***(- € 10.000,--)***
Op grond van het Burgerlijk Wetboek heeft de gemeente een zorgplicht voor gevonden en/of loslopende dieren binnen de gemeentegrenzen.
Op 3 mei 2010 hebben wij met de Dierenbescherming Brabant Zuidoost (DB) de samenwerkingsovereenkomst 2010 – 2011 ondertekend. In de loop van de contractsperiode wordt de overeenkomst vervangen door een collectieve samenwerkingsovereenkomst (15 regiogemeenten).

De hoogte van de vergoeding, die in november 2009 is bepaald, is hoger dan was voorzien ten tijde van het opstellen van de begroting 2010. Voor de basisvoorziening dierennoodhulp is structureel € 10.000,-- meer nodig.

Onderwijs *(van - € 33.000,-- oplopend naar - € 131.000,--)*
Uw raad heeft in de vergadering van 29 april jl. besloten de hogere lasten van het leerlingenvervoer in 2010 ad € 33.000,-- ten laste van het budget 'onvoorzien' te brengen.
Voor de lasten vanaf 2011 moet nog dekking worden aangewezen.

Bouwen ***(- € 400.000,--)***
Evenals in 2009 worden naar verwachting in 2010 en komende jaren de geraamde opbrengsten (bouwvergunningen) niet gerealiseerd.
Hoewel de opbrengst moeilijk kan worden bepaald, verwachten wij op basis van de werkelijke gegevens 2009 en de opbrengst tot nu toe in 2010 niet, dat wij deze opbrengst halen en wij achten het daarom beter de ramingen te verlagen.

	2010	*2011*	*2012*	*2013*
Begroting (calculatie)	900.000,--	1.000.000,--	1.100.000,--	1.200.000,--
Herziene calculatie	500.000,--	600.000,--	700.000,--	800.000,--
Verschil	400.000,--	400.000,--	400.000,--	400.000,--

Financiering ***(+ € 916.350,--)***

- *Rente kortlopende financieringsmiddelen*
  Gezien het feit dat er minder investeringen zijn gedaan dan voorgenomen zijn er ook minder externe financieringsmiddelen benodigd. Daarnaast is de rente over financieringsmiddelen met een korte looptijd extreem laag (gemiddeld 0,5%).
- *Kapitaallasten*
  De kapitaallasten van de gevoteerde investeringen (i.c. kredieten) zijn geraamd in de primaire begroting. Per 1 januari 2010 zijn niet alle kredieten daadwerkelijk uitgegeven. Als gevolg hiervan dalen de kapitaallasten.

Kapitaalwerken ***(- € 350.000,--)***

Bij de planning van de ureninzet is sinds jaren voorzien dat 10.300 ambtelijke uren worden ingezet en kunnen worden gedekt uit kapitaalwerken (investeringsprojecten en bouwgrondexploitaties). Deze uren zijn daardoor niet in de reguliere begroting opgenomen. Op basis van ervaring in de afgelopen jaren is echter gebleken dat in de praktijk een deel van deze uren, ongeveer 4.000, niet toegerekend kan worden aan investeringsprojecten en bouwgrondexploitaties. In de praktijk worden deze uren echter ingezet voor reguliere taken, met als gevolg dat binnen de reguliere exploitatiebegroting geen dekking aanwezig is voor deze ambtelijke inzet. Daarmee is er in feite sprake van een knelpunt in de exploitatiebegroting.

E. Externe ontwikkelingen

Crisismaatregelen (ombuigingen Rijk)
De bezuinigingstaakstelling van het Rijk bedraagt waarschijnlijk zo'n € 35 miljard. Het Centraal Plan Bureau (CPB) heeft aangegeven dat een structurele bezuiniging nodig is van € 29 miljard (daarbij is al rekening gehouden met € 10 miljoen lastenverzwaring). De meeste verkiezingsprogramma's van de landelijke politieke partijen gaan uit van dit scenario, maar willen in de meeste gevallen de bezuinigingen verdelen over twee kabinetsperiodes, waarbij het zwaartepunt in de eerste periode zal komen te liggen. Een deel daarvan wordt zonder twijfel doorberekend naar gemeenten.

Op dit moment is nog onduidelijk wat de toekomstige effecten zijn van de economische crisis op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Voor 2010 en 2011 staan de accressen vast. Voor de periode daarna is nog onduidelijk in welke mate gevolgen op gemeenten afkomen. Dat hangt af van een aantal factoren, onder andere hoe snel de economie zich herstelt, de mate waarin het kabinet gaat bezuinigen en de vraag of de groei van het gemeentefonds in 2012 weer gekoppeld wordt aan de groei van de rijksbegroting. De VNG geeft aan dat het wel duidelijk is dat er financieel onheil op gemeenten afkomt. Daarom wordt adviseert om alvast scenario's voor de toekomst uit te werken. Verwachtingen voor de korting van de algemene uitkering varieerden in de afgelopen periode van € 1 miljard tot € 3 miljard landelijk (gemeentefonds is totaal € 16 miljard in 2009, gemiddeld 35% van de inkomsten van gemeenten). Voor Valkenswaard zou dat grofweg neerkomen op een effect van afgerond € 2 miljoen tot € 6 miljoen. Dat is ook het uitgangspunt geweest in de Meerjarenkeuzenota. De werkgroep 'Heroverweging Openbaar bestuur' heeft in april geadviseerd om de algemene uitkering te korten met € 1,7 miljard. Op basis daarvan zou de korting op de algemene uitkering voor Valkenswaard neer kunnen komen op € 3 miljoen. Voor ons meerjarenperspectief gaan wij ervan uit dat deze bezuiniging gefaseerd vanaf 2012 wordt doorgevoerd.

Afhankelijk van het tempo van de kabinetsformatie is er op z'n vroegst met de septembercirculaire gemeentefonds 2010 meer bekend over de bezuinigingstaakstelling voor gemeenten en de termijn waarop deze gerealiseerd moet worden.

CAO-gemeenten
De gemeentelijke werkgeversvereniging, het CvA, en de vakorganisaties hebben een principe-akkoord bereikt over een nieuwe CAO voor de sector gemeenten. Dit akkoord loopt van 1 juni 2009 tot 1 juni 2011. Als gevolg van een nieuwe CAO stijgen de loonkosten met 2%.
De kosten komen volledig voor rekening van de gemeente. Compensatie in de algemene uitkering vindt gezien de gemaakte afspraken tussen Rijk en gemeenten niet plaats. Navraag bij de VNG heeft dit bevestigd.
Eventuele loonontwikkelingen na 1 juni 2011 zijn niet meegenomen in de financiële bandbreedte 2011 – 2014.

F. Coalitieprogramma 2010 - 2014

In het Coalitieprogramma is een aantal speerpunten opgenomen waarvoor (mogelijk) financiële ruimte noodzakelijk is. Deze onderwerpen zijn hieronder opgenomen. Nadere uitwerking is nodig om exact inzicht te krijgen in de lasten voor de exploitatie. Vooralsnog worden deze in het meerjarenperspectief taakstellend begroot. Daarbij gaan wij ervan uit dat niet alle speerpunten onmiddellijk opgepakt kunnen worden.

Indicatie lasten Coalitieprogramma 2010 - 2014

	2011	*2012*	*2013*	*2014*
- Incidenteel (o.a. onderzoek)	50.000	50.000	50.000	50.000
- Structureel	200.000	400.000	600.000	800.000

Initiatieven voortvloeiende uit het Coalitieprogramma:

Coalitie	*Initiatief*
1.1	Quick team voor snelle uitvoering reparaties
1.4	Inlopen handhavingszaken binnen deze raadsperiode
1.4	Meldingspunt klachten bij evenementen
4.3	Eindhovenseweg en Europalaan ontlasten van doorgaand verkeer
4.4	Openbaar vervoer vanuit Valkenswaard en Dommelen Eindhoven, MMC, industrie
5.1	Realiseren van woonservicezones met in elke zone een steunpunt
5.1	Per wijk werkt een gemeentelijke wijkcoördinator
5.1	Een schoner Valkenswaard
5.4	Uitgangspunt blijven van zwembad 'De Wedert'
5.4	Uitbreiding sportpark 'Den Dries' in NO-richting (bij golfbanen / hockeyvelden)
5.5	Ontmoetingsplaatsen voor jongeren realiseren
5.5	Subsidieregelingen deelname jeugd aan sport- en cultuuractiviteiten
5.6	Fysieke obstakels voor minder validen vermijden en wegnemen
5.6	Laten vervallen inkomenstoets collectief vervoer en toegang personen >70 jaar
5.7	Ondersteunen stichtingen (zoals de Boodschappenmand)
5.8	Bevorderen sporten voor jongeren, ouderen, gehandicapten en minima
6.1	Verbreding wijkgerichte activiteiten buiten schooluren (Brede-Schoolbeleid)
6.2	Schoolbegeleiding leerlingen schoolcarrière en bij leerachterstanden
6.3	Combinatie huisvesting en bestuur basisscholen en peuterspeelzalen
7.1	Inkomensondersteuning tijdelijk buiten de boot vallende personen (werk)
7.2	Faciliterende rol voor een goede infrastructuur parkeren op industrieterreinen

III. VERMOGENSPOSITIE

Algemene reserve

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2010 € 12.527.062,-- (exclusief rekeningsresultaat 2009). Het gewenste minimum niveau van de reserve moet altijd aanwezig zijn. Dit is vastgesteld op € 2.875.000,-- (nota 'Reserves en voorzieningen').

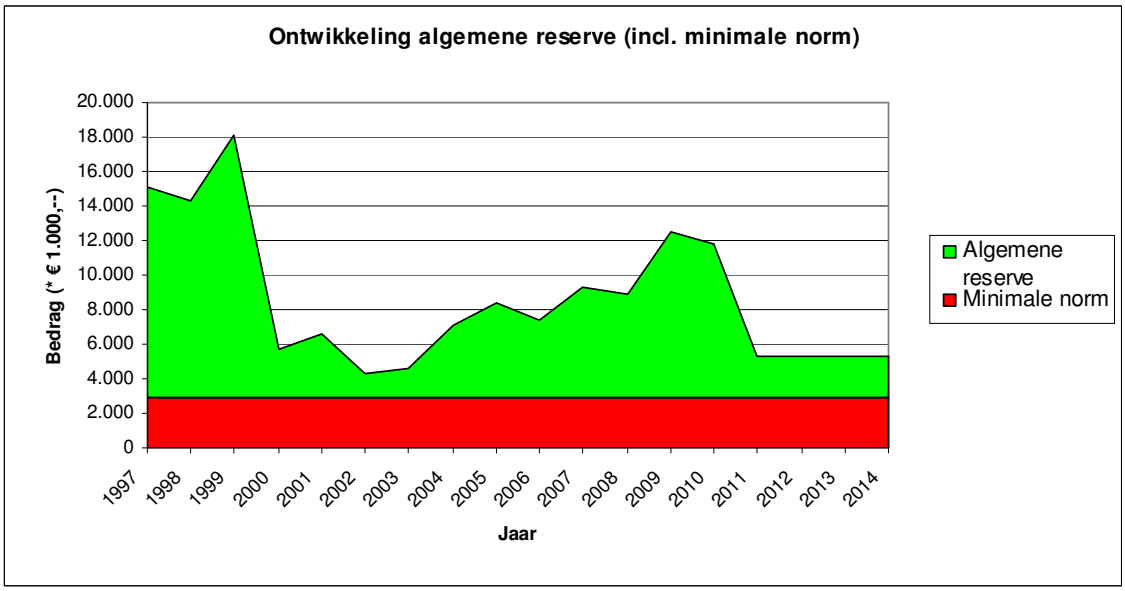

De algemene reserve zal in 2010 afnemen door onder andere de volgende projecten:
- Revitalisering Markt (indicatie: € 1.200.000,--)
- Voorziening 'Lage Heide'; voorheen 'Valkenswaard – Zuid' (indicatie: € 1.000.000,--)
- Aanleg Lage Heideweg (indicatie: € 2.100.000,--)
- Onderhoud bruggen (indicatie: € 70.000,--)

De reserve stijgt in 2010 door toevoeging van het rekeningsresultaat 2009 (€ 763.210,--)[3] en door de verkoop van woningen gelegen aan de Eksterlaan (€ 750.000,--).

In de daarop volgende jaren neemt de reserve af met onder andere de volgende projecten:
- Nieuwbouw sporthal (indicatie investering € 2.500.000,--, waarvan € 1.000.000,-- t.l.v. reserve)
- Aanleg Europalaan (indicatie meerkosten: € 3.000.000,--)
- ICT; aanloopkosten A2-samenwerking (indicatie: € 322.000,--)

De algemene reserve zal de komende jaren wijziging ondergaan door:
- Saldi van de jaarrekening
- Resultaten van de grondexploitatie
- Bijzondere en buitengewone baten (en eventueel lasten)
- Voorgenomen investeringen met een beschikking over de reserve

[3] Het rekeningsresultaat 2009 bedraagt in totaliteit € 1.263.210,--. Hiervan is € 500.000,-- afgezonderd voor het opvangen van frictiekosten verband houdende met de taakstelling op de personeelskosten (ter besluitvorming bij de Jaarbescheiden 2009; dd. 3 juni 2010).

Bovengenoemde maatregelen, zonder rekening te houden met toekomstige stortingen in de reserve maar wel met de vereiste buffer (€ 2.875.000,--), betekent dat de vrije ruimte van de algemene reserve daalt naar ongeveer € 2.450.000,--.

Daarnaast zullen wij rekening moeten gaan houden met het aanhouden van een bepaald weerstandsvermogen (ratio)[4]. Een buffer om financiële tegenvallers op te vangen zodra risico's werkelijkheid worden en bestaand beleid en voorzieningen daarvoor niet in gevaar komen. Uw raad zal – op grond van de risicoanalyse – moeten aangeven wat haar beleid (i.c. risicoprofiel) is betreffende het aanhouden van weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserves

Het totaal van de bestemmingsreserves bestaat uit twee componenten, namelijk:

- Dekkingsreserves
- Specifieke bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves bedragen per 31 december 2009 in totaliteit € 32.421.236,--.

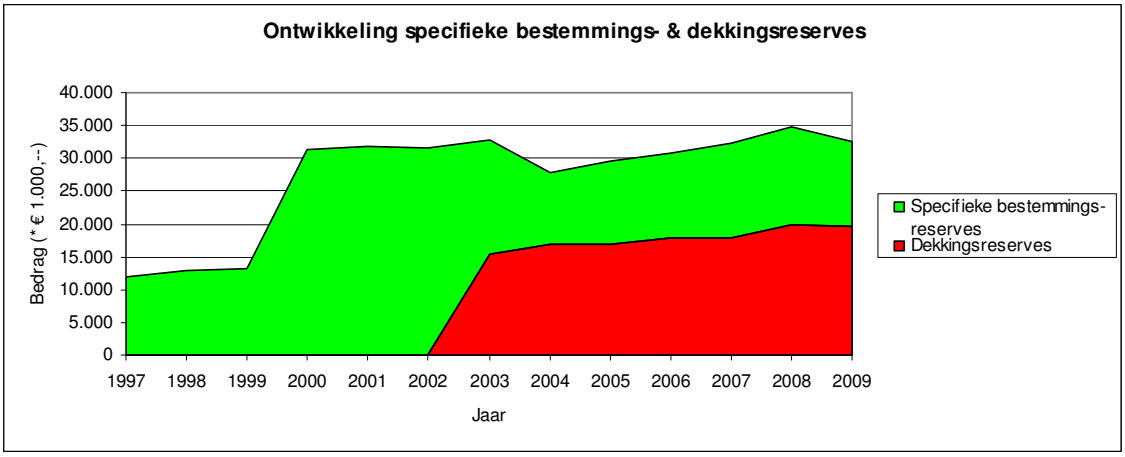

Voorzieningen

De voorzieningen bedragen per 31 december 2009 in totaliteit € 6.065.100,--.

[4] Conform de beleidskaders zoals neergelegd in de geaccordeerde nota 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' (bekrachtigd op 29 november 2007). Op grond van de risicomatrix en –analyse wordt de marge van de dekkingsgraad (minimum en maximum) en de normomvang van de algemene reserve bepaald.

IV. NOTA KADERS BEGROTING IN RELATIE TOT MEERJAREN-KEUZENOTA

Op basis van het beeld zoals dat in paragraaf II is geschetst sluit het financiële meerjarenperspectief met een nadelig saldo, namelijk:

	2010	2011	2012	2013	2014
Financiële bandbreedte 2011 - 2014 *(incl. initiatieven Perspectievenprogramma)*	**161.990**	**-1.150.523**	**-2.412.795**	**-3.647.407**	**-4.798.787**

Dit beeld betekent dat nadere beleidskeuzes noodzakelijk zijn om ervoor te zorgen dat de meerjaren-begroting 2011 – 2014 minimaal sluitend is.

Op 3 juni jl. is de Meerjarenkeuzenota aan uw raad aangeboden. Wij nodigen uw raad uit om deze ambtelijke inventarisatie van bezuinigingsmogelijkheden te gebruiken bij het bepalen van sluitende financiële kaders voor de jaren 2011 – 2014.

Suggestie voor de bespreking van de meerjarenkeuzenota *(hangt uiteraard af van de wijze waarop de raad zelf de bespreking vorm wil geven):*
Wij verzoeken u om ter voorbereiding op de behandeling van de nota Kaders Begroting vooraf een visie te vormen op de ombuigingsmogelijkheden op basis van de volgende vragen:

1. *Welke 5 mogelijkheden voor bezuinigingen komen voor u in beeld om bij te dragen aan noodzakelijke ombuigingen?*
2. *Welke 5 mogelijkheden voor het verwerven van extra inkomsten komen voor u in beeld om bij te dragen aan noodzakelijke ombuigingen?*
3. *Welke 5 onderwerpen voor bezuinigingen komen voor u zeker niet in beeld om bij te dragen aan noodzakelijke ombuigingen?*
4. *Welke 5 onderwerpen voor het verwerven van extra inkomsten komen voor u zeker niet in beeld om bij te dragen aan noodzakelijke ombuigingen?*
5. *Voor welke 5 onderwerpen is wat u betreft nader onderzoek nodig?*

Wij nodigen u vervolgens uit om op basis van deze vragen de bespreking van de nota Kaders Begroting op 1 juli 2010 te voeren.

V. UITGANGSPUNTEN PROGRAMMABEGROTING 2011 - 2014

Algemeen

De richtinggevende uitspraken en kaders zijn cruciale elementen voor de Programmabegroting voor het jaar 2011 en volgende jaren. Daarnaast zijn er nog vele andere elementen, die een bijdrage leveren.

In de loop van dit jaar zullen wij – in samenspraak met uw raad – stilstaan bij het herschikken van de Programmabegroting. Rekening wordt gehouden met de eventuele herziene programma-indeling/productenmatrix (voorgenomen beleidsinitiatief 2010) en met de invloeden voortvloeiende uit de organisatieontwikkeling. Geleidelijk aan groeit het document naar een – voor onze maatstaven – hanteerbaar, transparant en bruikbaar document.

Voor de vervaardiging van de Programmabegroting hebben wij enkele uitgangspunten geformuleerd.

Uitgangspunten 2011

De uitgangspunten voor de Programmabegroting 2011 – 2014 zijn:

- Het (basis)vertrekpunt is de Programmabegroting 2010
- Het basisuitgangspunt is het Coalitieprogramma 2010 – 2014
- Een structureel sluitende meerjarenbegroting (zie hierna)
- In de Programmabegroting 2011 worden geen taakstellende bezuinigingen opgenomen. In het meerjarenperspectief kunnen eventueel wel taakstellende bezuinigingen/opdrachten worden opgenomen
- De indeling en inhoud van de programma's, inclusief paragrafen, blijft ongewijzigd
- Een programma is gebaseerd op de drie w-vragen: wat willen wij bereiken, wat gaan wij daarvoor doen, wat mag het kosten?
- Verder implementeren met het vermelden van indicatoren (art. 2, lid 3, Financiële Beheersverordening)
- De doelstellingen en beoogd maatschappelijke effecten uit strategische beleidsdocumenten met een meerjarig karakter, vastgesteld door de raad, worden in ieder geval opgesomd bij de programma's (1e w-vraag)
- Indien mogelijk wordt een aanvang gemaakt met het integreren – op hoofdlijnen – van de doelstellingen en beoogd maatschappelijke effecten van het bestaande beleid (1e w-vraag)
- Het SMART-principe wordt gehanteerd bij de uitwerking van een programma en product
- Komen tot een eenvoudigere en transparantere opzet
- Er wordt slechts voor het begrotingsjaar een inschatting gemaakt van de te verwachten loon- en prijsstijgingen met daartegenover indexering van de tarieven, belastingen en accres in de algemene uitkering. In de meerjarenramingen worden geen loon- en prijsstijgingen geraamd, niet in de lasten en niet in de baten.

(Structureel) sluitende begroting

De uiteindelijke doelstelling is een structureel sluitende begroting, op basis van integraal financieel beheer, en een zorgvuldige en integrale afweging tussen bestaand en nieuw beleid via een jaarlijkse prioriteitendiscussie binnen de nota Kaders Begroting (zie Coalitieprogramma 2010 – 2014, item 8 'Financiën').

Zero based budgeting (programma-indeling/productenmatrix)

De tot stand te brengen (herziene) programma-indeling en productenmatrix – bij elkaar het systeem van zero based budgeting (= beleidsinitiatief 2010) – zijn de basis voor de samenstelling van de begroting (Programmabegroting en Productenbegroting) in de komende jaren, waarbij er heldere programma's komen voor uw raad en een concrete productenraming voor ons college.

Financieel toezicht
De gemeente Valkenswaard heeft deelgenomen aan de proef 'financieel toezicht op gemeenten' van de provincie Noord-Brabant. Hierdoor was het repressieve (achteraf) toezicht van toepassing. In 2010 wordt de proef geëvalueerd, samen met de resultaten van het klanttevredenheidsonderzoek en de ontwikkelingen bij de overige provincies. De resultaten vormen de basis voor een verdere landelijke gedachtevorming over de invulling van het financieel toezicht door de provincie op de gemeente in de toekomst. Zodra meer bekend is wordt uw raad hierover geïnformeerd.

De begroting wordt onderworpen aan de gebruikelijke begrotingstoets, waarbij rekening gehouden wordt met het Gemeenschappelijk Toezichtskader, dat tot stand is gekomen in het Inter Provinciaal Overleg (IPO).

De provinciale richtlijnen, in relatie tot het toezicht door de economische situatie, zijn:
1. Wanneer de begroting **reëel sluitend** is volgt repressief toezicht. De uitkomsten van de meerjarenramingen zijn voor de vorm van begrotingstoezicht voor het jaar 2011 dan niet meer van belang. Met andere woorden er wordt niet getoetst op duurzaam financieel evenwicht.
2. Wanneer de begroting **niet reëel sluitend** is, geldt preventief toezicht, tenzij (uiterlijk) het laatste jaar van de meerjarenraming reëel in evenwicht is. Het in evenwicht brengen van de meerjarenraming door middel van (stelpost) taakstellende/richtinggevende bezuinigingen wordt niet als reëel aangemerkt.
3. Wanneer een **tekort** ontstaat op de begroting en meerjarenramingen door louter het versnellen van investeringen, is er ook sprake van repressief toezicht. Daarover zijn afspraken gemaakt (GS-dossier 'Aangepast financieel toezicht op gemeenten tijdens de economische crisis').
4. Bij een **reëel sluitende** begroting van het dienstjaar kunnen de meerjarenramingen eventueel sluitend worden gemaakt met een (stelpost) taakstellende/richtinggevende bezuiniging. Dit is echter facultatief voor de gemeente, omdat dit voor de vorm van begrotingstoezicht voor het jaar 2011 geen invloed heeft. Volgend jaar dient dan de begroting (2012) of uiterlijk de laatste jaarschijf van de meerjarenraming weer sluitend te zijn.

De term 'reëel sluitend' wil zeggen dat structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten.

Het niet vallen onder het repressieve toezicht heeft vergaande consequenties, want dat betekent dat het preventief (vooraf) toezicht gaat gelden. In dat geval moet de begroting door Gedeputeerde Staten (GS) worden goedgekeurd en moeten alle begrotingswijzigingen ter goedkeuring aan GS worden ingezonden. Uitgaven mogen dan pas worden gedaan als de goedkeuring binnen is. Hierbij komt de handelingsvrijheid van de gemeente in het geding.

Rechtmatigheid
Wij zullen zorgdragen dat wij een goedkeurende rechtmatigheidsverklaring blijven behouden hetgeen in relatie staat met de bedrijfsvoering.

VI. TIJDPAD

3 juni : Aanbieden van de Meerjarenkeuzenota (inclusief presentatie)
4 juni : Verzenden van de nota ‘Kaders Begroting 2011 – 2014’
17 juni : Geen commissiebehandeling van de nota ‘Kaders Begroting 2011 – 2014’
± juni : Kennis nemen van de notitie ‘junicirculaire 2010 (Gemeentefonds)’
1 juli* : Behandelen van de nota ‘Kaders Begroting 2011 – 2014’, in combinatie met de Meerjarenkeuzenota (raadsvergadering)
– Vaststellen van de nota ‘Kaders Begroting 2011 – 2014’, inclusief richtinggevende uitspraken en kaders
± sept. : Ontvangst Programmabegroting 2011 – 2014
Eventueel informele bijeenkomst
± sept. : Kennis nemen van de notitie ‘septembercirculaire 2010 (Gemeentefonds)’
3 nov. : Duaal debat (begrotingsbehandeling):
– Vaststellen van de Programmabegroting 2011 – 2014, inclusief beleidsinitiatieven
– Vaststellen van de Belastingverordeningen 2011

* eventueel 7 juli (wordt kortgesloten door griffie met presidium/raad)

RAADSBESLUIT (concept)

De gemeenteraad van Valkenswaard in zijn openbare vergadering van 7 juli 2010

Overwegende dat het college een (concept)nota aanbiedt over de kaders voor het volgende begrotingsjaar en de drie opvolgende jaren én ingevolge de Gemeentewet verplicht is vóór 15 november 2010 de vastgestelde Programmabegroting 2011 – 2014 aan gedeputeerde staten zendt;

Gezien het voorstel van het college van Valkenswaard d.d. 1 juni 2010
registratienummer:

Gelet op de gemeentewet:

Besluit:

Vaststellen van (beleids)keuzen en kaders – eventueel aangevuld met richtinggevende uitspraken – waarbij een meerjarig sluitend financieel perspectief wordt bewerkstelligd.

Kenmerk:

Valkenswaard,
de gemeenteraad voornoemd,

de griffier,
mr. C.J. Dorsman

de voorzitter,
drs. A.B.A.M. Ederveen